

Slavnost se je vršila najprej v vaški cerkvi, kjer je imel dnevi primeren krasen cerkveni govor g. prof. *Tomo Zupan* in je nato daroval sv. mašo z veliko strežbo g. kanonik *K. Klun*. Po maši se je občinstvo zbralo na trgu, in ko so peveci odpeli Jenkovo »Molitev«, stopil je na oder g. *L. Svetec* ter nam v izbornem govoru podal sliko Ravnikarjevega življenja in delovanja. Po Svetčevem govoru so šli mnogoštevilno zbrani slavitelji Ravnikarjevi v sprevodu z godbo po lepo okrašenem trgu pred rojstveno hišo Ravnikarjevo, kjer se je po primernih pesmih in po govoru društvenega predsednika g. dr. *Vošnjaka*, v katerem je poudarjal pomen tega dneva ter slavil dobrotnika narodovega in očeta slovenske proze, razkrila spominska plošča, vzdana nad hišnim vhodom. Nje napis pravi:

»V tej hiši je bil porojen dan 20. septembra 1776. slavní pisatelj slovenski

MATEVŽ RAVNIKAR,

prvi škof tržaško-koprski.»

Pisateljsko društvo

dan 13. julija 1890.

Po slavnosti so se gostje zbrali po raznih gostilnah ter se okolo 2. ure začeli razhajati. Vsakdo, ki se je udeležil tega lepega narodnega praznika, vzel je s seboj veselo preverjenje, da po teh krajih prebiva čvrst, zaveden in požrtvovalen narod, ki je storil s petjem, godbo, okrašenjem hiš in trgov vse, kar je mogel, da vredno poslavi največjega sina, ki se je rodil med njim, in dostojno sprejme slavitelje njegove.

»Matica Slovenska« razglasi nastopni stalni program »Slovenske Besede«, ki je po prejšnjem nekaj preurejen:

Matice Slovenske odbor je sklenil izdajati znanstven list »Slovenska Beseda«, kateremu naj bi bil glavni namen pospeševati razvoj našega knjižnega jezika ter določiti in utrditi jednotne pravilne oblike v govoru in pismu.

V ta namen se je imenovani odbor obrnil do nekaterih slovenskih jezikoslovcev ter skupno z njimi določil bodočemu listu stalni program. Po tem programu se bodo razpravljala v »Slovenski Besedi« vsa vprašanja, tičeča se slovenske slovnice, katera še niso dognana ali še ne dosti razjasnjena; pri tem se določi, koliko se je ozirati na etimologijo, koliko na zgodovinski razvoj in koliko na fonetiko sedanjega živega jezika. List bode odmenjen slovenskemu jezikoslovju sploh, a najbolj se bode oziral na pravorečnost in jednotno pravilno pisavo. Vse dognane stvari se bodo zbirale, in na podlagi teh beležkov se bode mogla izdati slovenska pravopisna knjižica.

»Slovenska Beseda« bode nadalje pospeševala pravilni razvoj slovenskega besedja v slovarkem oziru in si torej prizadevala pripomoči v to, da se natančno določijo pomeni besedam, kjer se kaže razlika v rabi, da se strokovno nazivoslovje (terminologija) razvije po svojstvu in pravilih slovenskega jezika in da se jezik obogati iz nikakor še ne povse razkritih zakladov narodnega govora; v ta namen bode list tudi prinašal iz raznih krajev zbirke takih besed, ki so ali sploh manj znane, ali imajo v različnih krajih različen pomen.

Najpripravnejši bodo v obče kratki spisi, ki se bodo držali omenjenih mej; sprejemale se bodo pa tudi kritike vseh slovenskih knjig z ozirom na njih jezik.

Vse to se bode zgolj stvarno razpravljalo; mirni in stvarni polemiki, katera uči polagoma spoznati resnico, bode »Slovenska Beseda« na razpolaganje; a izključno iz nje bode vse strastno in osebno napadanje in pikanje, za kar jamči uredništvo, kateremu je gledč tega pridržana pravica, da popravi in zavrže vse, kar bi se ne ujemalo s tem načelom.

Časopisa pride vsako leto na svetlo blizu dvanajst pól v nedoločenih obrokih, približno jedna pola vsak mesec. List prične izhajati, kadar se nabere dokaj gradiva.

To podjetje je pa le tedaj mogoče izvesti, ako se pridobi dovolj sotrudnikov, ki bi list podpirali z rednimi spisi. Odbor Matice Slovenske torej vabi vse slovenske razumnike na skupno delovanje ter jih uljudno prosi, naj z znanstvenimi razpravami, z mirno kritiko, pa tudi s kratkimi nasveti podpirajo to za razvoj slovenske knjižnosti prekoriščno podjetje, da v resnici doseže svoj namen. Dopise bode sprejemal od 10. septembra t. l. dalje urednik bodočemu listu, gimn. prof. A. Bartel v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 29. julija 1890.

Odbor Matice Slovenske.

Hrvaški »Vienac« o našem pesniku. Prvi leposlovni časopis hrvaški »Vienac« je o Aškerčevih »Baladah in romancah« prinesel to poročilo: Pjesnik *Anton Aškerc*, koji je jamačno dobro poznat čitaocima »Ljubljanskog zvona« pod pseudonimom »*Goravac*«, izdao je vrlo ukusno opremljenu zbirku izvornih pjesama pod napisom: *Balade in romance*. V Ljubljani. Ig. pl. Kleinmayr i Fed. Bamberg 1890. — Ovaj daroviti pjesnik stekao je u braće Slovenaca u kratko vrijeme mnogo priznanja i veoma liep glas krasnim svojim tvorevinama, tako da mu neki na Parnasu slovenačkom medju živim pjesnicima dosudjuju prvo mjesto iza genijalnoga Simona Gregorčiča

Pjesnik je većinom crpao gradivo za svoje »romance i balade« koje iz savremenoga života, koje iz drevne povjesti svoga naroda i iz priča drugih Slavena. Njegova se rodoljubnog srca jednako doimlju nevolje sadašnjosti kao i jadi prošlosti, a razotkriva ih sigurnom rukom i objektivno, kao i dolikuje epskomu pjesniku. Starodavna prošlost i narodne priče glavni su izvori njegovim baladama i romancama. Amo pripada u prvom redu oveci cyclus baladâ, koji nosi nadpis: „Stara pravda“. U ovih deset pjesama prikazuje pjesnik seljačku bunu u 16. stoljeću, koju je u nas urisao pokojni Šenoa u romanu, a Bogović u tragediji „Matija Gubec“. Za nas je Hrvate osobito zanimljiva deveta balada „Stava“, u kojoj nalazimo u glavnom gotovo isti sujet, što ga je Šenoa opjevao u pjesničkoj pripoviesti „Prokleta kliet“. Aškerc je taj predmet opjevao na originalan način. U kompoziciji i dječiji ove balade povodi se pjesnik za našom narodnom pjesmom. Iz drevne je povjesti slavenske crpao gradivo za ove pjesme: Svetopolkova oporoka, Atila in slovenska kraljica, Ilirska tragedija. Medju ovima se odlikuje ljepotom kompozicije i krasnom osnovom misli „Svetopolkova oporoka“.

Iz savremene je povjesti slavenske karakteristična pjesma „Boj pri Pirotu“. Bivši kralj Milan pristupa poslije boja k ranjenicima, da mu kažu svoje posljednje želje. Kad se Milan približi k trećemu ranjeniku, reći će ovaj kralju:

»Sramota boli me, sramota,
Da Srba zdaj Kajn je ime . . .
Da narod moj bratomorilec,
Krvave zdaj nosi roke.

A, kralj moj, ko smrt me poljubi,
Zakličem, da čul bo ves svet:
Kdor brata mi ščuje na brata,
Tá bodi — tá bodi proklet!»

Tako pjesnik diljem svojih pjesama oštro žigoše bratsku neslogu, poznatu rak-ranu slavenskih naroda. Dao Bog, da plemenite njegove rieči nadju odziva svuda, gdje se ozbiljno misli o bratskom sporazumku i uzajamnoj slozi jednokrvne braće slavenske.